

Рухани жаңғыру: білім беру және мәдени кеңістігі
Рухани жаңғыру: научное, образовательное и культурное пространство
Rukhany zhangyru: scientific, educational and cultural space

FTAMI 20.01.45

Г.Ж. АНУАРБЕКОВА¹, Е.Ы.БИДАЙБЕКОВ¹, Н.Т.ОШАНОВА¹

Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университеті
(Алматы, Қазақстан),
gulzat1982@mail.ru; esen_bidaibekov@mail.ru; nurzhamal_ot@mail.ru
<https://doi.org/10.51889/2020-3.2077-6861.29>

ҰЛТТЫҚ ЕРЕКШЕЛІК ҰҒЫМЫ ЖӘНЕ ОНЫҢ МӘНІ

Аңдатпа

Бұл мақалада ұлттық ерекшеліктер ұғымының мәні ғылыми тұрғыда негізделіп, анықтамасы нақтыланды. Шет ел және отандық зерттеушілердің еңбектеріндегі ұлттық ерекшеліктер ұғымына талдау жасалып, қорытынды келтірілді. Информатика курсына «Алгоритмдеу және программалау» бөлімін оқытуда ұлттық ерекшеліктер алатын орны баяндалған. Ұлттық ерекшелікті сипаттамасы қарастырылды. Оқу - тәрбие үдерісінде ұлттық ерекшелікті ескеру бір жағынан нәтиже ретінде, екінші жағынан мақсатқа жету құралы ретінде әрекет етеді. Ұлттық ерекшелік мектептің өмірмен байланысы, теорияның практикамен байланысы арқылы мазмұнын нақтылайтыны жайлы айтылған. Сондай-ақ оқытудың мазмұндық жақтарын іске асыру арқылы оқушылардың қызметін ұйымдастыру кезінде педагогикалық жүйенің барлық компоненттерін саралауға және дараландыруға бағыттайды. Ұлттық қажеттіліктерді және халықтардың ерекшеліктерін есепке алу мәселесі мектептерде білім беру жүйесін жетілдірудің маңызды аспектісі ретінде көрсетіледі.

Түйін сөздер: ұлт; ерекшелік; ұлттық ерекшелік; информатика; алгоритм; оқу үдерісі.

Кіріспе. Біздің елімізде білім беруде ұлттық ерекшеліктерді ескеру мәселесі өзекті мәселе болып отыр. Білім берудің аймақтық аспектісінде ұлттық мәдениеттің, салт-дәстүр, құндылық пен рухани дамудың бүкіл байлығы жатыр, мұнда оқушының рухани мәдениетін, өзбетіндігін, шығармашылығын, белсенділігін, ақыл-ойын дамыту мәселелерін алға қоя отырып, білім берудегі адамзаттық факторлардың рөлін күшейтеді. Кез келген оқыту жас өспірімге адамзаттың ғұмыр бойы жинақтаған мәдениеттің беруі керек. Яғни, қоршаған орта - табиғат, қоғам, адам, оның тарихы мен мәдениеті туралы білімі болмаса баланы оқыту мүмкін емес.

Зерттеудің әдіснамасы. Ұлттық ерекшеліктер ұғымының мәні ғылыми тұрғыда негізделіп, мазмұны анықталды.

Бұл мақаладағы біздің мақсатымыз ұлттық ерекшелік ұғымы және оның мәнін анықтау. Шет ел және отандық зерттеушілердің еңбектеріндегі ұлттық

ерекшеліктер ұғымына талдау жасап, қорытынды шығару.

Қазақстан Республикасының білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасында «Жалпы білім беретін мектептерде Қазақстан Республикасының зияткерлік, дене бітімі және рухани дамығана заматын қалыптастыру, тез өзгертін әлемде оның табысты болуын қамтамасыз ететін білім алуудағы қажеттілігін қанағаттандыру, еліміздің экономикалық әл-ауқаты үшін бәсекеге қабілетті адами капиталды дамыту» делінген [1]. Сонымен қатар, ««Қазақстан-2050» Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты» атты Қазақстан халқына Жолдауында ұлт Көшбасшысы: «Бала тәрбиелеу – болашаққа ең үлкен инвестиция. Біз бұл мәселеге осылай қарап, балаларымызға жақсы білім беруге ұмтылуымыз керек» - деп [2] және «Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері»

[3] атты Қазақстан халқына Жолдауында «Білім берудің барлық деңгейінде математика және жаратылыстану ғылымдарын оқыту сапасын күшейту керек. Өзінің тарихын, тілін, мәдениетін білетін, сондай-ақ заманына лайық, шет тілдерін меңгерген, озық әрі жаһандық көзқарасы бар қазақстандық біздің қоғамымыздың идеалына айналуда тиіс» деп ашып көрсетті.

Білім берудің аймақтық аспектісінде ұлттық мәдениеттің, салт-дәстүр, құндылық пен рухани дамудың бүкіл байлығы жатыр, мұнда оқушының рухани мәдениетін, өзбетіндігін, шығармашылығын, белсенділігін, ақыл-ойын дамыту мәселелерін алға қоя отырып, білім берудегі адамзаттық факторлардың рөлін күшейтеді. Кез келген оқыту жас өспірімге адамзаттың ғұмыр бойы жинақтаған мәдениеттің беруі керек. Яғни, қоршаған орта – табиғат, қоғам, адам, оның тарихы мен мәдениеті туралы білімі болмаса баланы оқыту мүмкін емес. Біз қоғам тарапынан ұлттық салт-дәстүрлер мен әдеп – ғұрыптарды зерттеуге қызығушылықтарын артқанын байқаймыз. Бұл қызығушылық әбден заңды құбылыс, өйткені қоғамның тарихи ұрпақтар сабақтастығына, ұлттық мәдениеттің сақталуына, таралуына және дамуына, халықтың мәдени және тарихи мұрасына ұқыпты қарауды тәрбиелеуге байланысты екенін байқағанымызда болып отыр.

Қазақстан Республикасының құқықтық және нормативтік-әдістемелік құжаттарында аймақтық, ұлттық қажеттіліктерді және халықтардың ерекшеліктерін есепке алу мәселесі мектептерде білім беру жүйесін жетілдірудің маңызды аспектісі ретінде көрсетіледі.

Ұлт-белгілі бір аумақты мекен еткен, өзіне тән шаруашылық жүргізу ерекшелігі бар, өзінің тарихи салт-дәстүрі қалыптасқан, тілі, мәдениеті, ұлттық психологиясы ортақ көрініс беретін, адамдар қауымдастығының тарихи қалыптасқан бірлестігі.

М.Т. Дьячковская зерттеуінде «Ерекшелік» деген терминге тән бір адамның немесе бір нәрсенің ерекшелік қасиеті деген ой айтады. Кейде ерекшелік деп «тән сипат»,

«ерекше қасиет», «ерекше белгі», «өзіндік ерекшелігі» деген мағына береді дейді [4].

Шет ел зерттеушілерінің еңбектерінде ұлттық ерекшелікке берілген анықтамаларға талдау жасайық.

С.Д.Яковлева Якутия мектебінің биология курсына аймақтық компонентті жүзеге асырудың әдістемелік ерекшеліктерін зерттей келе, аймақтық компонент аймақтың климаттық, табиғи, экологиялық, тарихи және экологиялық ерекшеліктерін қамтиды, ал, ұлттық ерекшелік сол аймақта мекендейтін ұлттың тілі, әдебиеті, ұлттық мәдениеті, ұлттың салт – дәстүрі мен этносын қамтиды деген пікір айтады [5].

А.С.Монгуш өзінің еңбегінде Тыва республикасындағы оқушылардың математика пәнінде ұлттық-аймақтық мазмұнды есептерді пайдалана отырып, оқушылардың білім деңгейін көтеру мәселесін қарастырады. Ол аймақтық ерекшелікке: - тарихи және ұлттық мәдени; - табиғи географиялық; әлеуметтік – географиялық; әлеуметтік – демографиялық; әлеуметтік – экономикалық; аймақтың экономикалық салалары; әкімшілік саяси; саяси ерекшеліктер жатады дейді [6].

САТ Саяна Коколовна өз зерттеуінде аймақтық ерекшеліктер деп осы аймақтағы құбылыстар, оқиғалар, өзекті ақпараттар, климаттық, табиғаттық, экологиялық, тарихи және экономикалық ерекшеліктер жатады, ал, ұлттық ерекшеліктерге тұрмыстық ерекшеліктер, тілдің, әдебиеттің, ұлттық мәдениеттің ерекшеліктері, ұлттың этносты мен салт-дәстүрі жатады деген пікір айтады [7].

Аль Баттауй Газван Азиз Мухсен өзінің зерттеу жұмысында ұлттық ерекшелікке төмендегідегілер кіреді дейді:

- ирак халқының ұлттық менталитетінің ерекшеліктері;
- елдегі демографиялық жағдай;
- аймақтағы климаттық ерекшеліктер;
- елдегі әлеуметтік – саяси жағдай, мемлекеттегі әлеуметтік саяси жағдай;
- елдегі әлеуметтік – экономикалық жағдайды жатқызады [8].

З.С.Бадмаева зерттеу жұмысында

калмыктардың белгілі бір әлеуметтік – тарихи, саяси, экономикалық, мәдени және табиғат факторларының әсерінен қалыптасқан өздеріне тән ұлттық психологиялық ерекшеліктері бар дейді. Бұл ұлттық психологиялық ерекшеліктер қабылдау, ойлану, іс әрекеттерді мотивациялауда, эмоциональды және ерік белсенділігінің өзіндік ерекшеліктерінде, калмыктардың тұлғалық және топтық өзара қарым – қатынасында байқалады деген пікірін айтады [9].

М.Д. Дьячковская зерттеуінде ұлттық ерекшелікке төмендегідей анықтама береді. Ұлттық ерекшелік дегеніміз – бұл халықтың спецификалық қасиеті. Ол – организмнің әртүрлі физиологиялық жүйесінде әрекеттерде байқалады (этнофизиологиялық ерекшеліктер); – қатынас, қарым-қатынас және өзара іс-әрекеттің психологиялық үрдістері мен жағдайында байқалады, дейді [4].

О.Л. Григорева зерттеу жұмысында халықтың ұлттық ерекшеліктері сол елдің өмір сүру территориясының ерекшеліктерімен, тарихи салт-дәстүрлерімен, өмірлік ұстанымдарымен және діни сенімдерімен өзгешеленеді деген пікір айтады [10]

Ұлттық ерекшеліктерге атақты орыс педагог, психолог К.Д. Ушинский үлкен мән берген. Ол әрбір халықтың өзіндік ерекшеліктері мен ақыл-ой ерекшеліктеріна назар аударған және осы факторлардың жас ұрпақтарды тәрбиелеу үдерісіне тигізер әсерін қарастырған. К.Д. Ушинскийдің пікірінше ұлт ұғымына әрбір халықтың ұлттық сипаттамасын, өзге ұлттардан айырмашылығын анықтайтын халықтың психологиялық ақыл ой ерекшеліктері жатады.

Солтүстік халықтарының зерттеушісі В.Х. Нерадовский «әр түрлі этностық топтардың оқушыларына оқу процесін ұйымдастыру кезінде біркелкі емес көзқарас талап етіледі – бұл кез-келген халықтың өмірінде сыртқы әлемді қабылдаудың өзіндік, ғасырлар бойы қалыптасқан табиғи, табиғатқа сай психологиясы, ерекше менталитет, өмір салты, биологиялық және

әлеуметтік негізделген руханилық, ойлау тәсілі, ақыл-ойы, адамгершілік көңіл-күй, әлемдік қабылдау бар деген пікір айтады.

Ресей федерациясының ұлттық ерекшеліктері мен мінез құлықтарын олардың Солтүстік Еуразия климатындағы суық қысымен, Ресей территориясының кең аумағымен, көпұлттылығымен, сыртқы шекараларын қорғау ерекшеліктерімен өзгешеленеді. Сонымен қатар, Ресей жерін мекендейтін халықтың ұлттық киімдері, ұлттық тағамдары, ұлттық мейрамдары, діні, салт – дәстүрлері, әдет – ғұрыптары, мәдениеті, әлеуметті экономикалық жағдайы географиялық орналасу жағдайына байланысты екенін байқаймыз. Сондықтан Ресей территориясында тұратын кез келген ұлттың салт – дәстүрі мен мәдениетіне құрметпен қарайды.

Отандық зерттеушіміз Қ.А. Утеванның пікірінше ұлттық ерекшелік дегеніміз әр ұлтты өзге ұлттардан өзгешелендіріп тұратын өзіне тән ерекшеліктер дейді. Олар көбінесе халықтың психологиясында, әлеуметтік – экономикалық өмірінде және тіл ерекшеліктерінде байқалады деген пікір айтады. Зерттеушінің пікірінше зерттеу жұмысында ұлттық ерекшеліктерді ескеру себебі оқу мазмұнына қазақ халқының мәдени – ұлттық құндылықтарын бейнелеу, республиканың және оның әрбір аймақтарының әлеуметтік – экономикалық даму факторларын ескеру, оқушыларға ана тілі мен өзге де тілдерді оқыту болып табылады [11].

Пікірталас және нәтижелер. Ұлттық ерекшеліктерді ескеру дидактикалық ережеге сәйкес «белгіліден белгісіздікке», «жақыннан алысқа» қарай оқытуды жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Оқу-тәрбие үдерісінде ұлттық ерекшелікті ескеру бір жағынан нәтиже ретінде, екінші жағынан мақсатқа жету құралы ретінде әрекет етеді. Ұлттық ерекшелік мектептің өмірмен байланысы, теорияның практикамен байланысы арқылы мазмұнын нақтылайды, сондай-ақ оқытудың мазмұндық жақтарын іске асыру арқылы оқушылардың қызметін ұйымдастыру кезінде педагогикалық

жүйенің барлық компоненттерін саралауға және дараландыруға бағыттайды.

Біздің пікірімізше ұлттық ерекшеліктер дегеніміз төменде келтірілгендермен сипатталады [12]:

– тілі мен әдебиеті (әр түрлі ұлт бір тілде сөйлесе де, олардың психологиялық ақыл-ой ерекшеліктері мен ұлттық сипаттамалары әр түрлі болады; қазақ тілін латын әліпбиіне ауысуы)

– тарихы және ұлттық–мәдениеттік (салт-дәстүр, әдет – ғұрпы, адамгершілік, ырымдары, өмір сүру салтының ерекшеліктері және тән құндылықтары);

– табиғи-географиялық (климат, пайдалы қазбалар, экология мәселелері);

– әлеуметтік-географиялық (қоныстардың сипаты, дәстүрлі іс-әрекеттер, қатынас құралдары);

– әлеуметтік-демографиялық (ұлттың құрамы, жыныстық-жастық құрылымы, халықтың көбею сипаты, отбасы типтері және т. б.);

– әлеуметтік-экономикалық (өндіріс түрлері мен сипаты, кәсіби құрылымы, халықтың өмір сүру деңгейі, экономикалық даму жетістіктері және т. б.);

– өңірдің экономикалық салалары (ауылшаруашылық, құрылыс, химия-технологиялық және т.б.), өнеркәсіптік және ауыл шаруашылық өндірісі;

– әкімшілік-саяси (аумақтық орналасуы және өңірдің шекарасы, инфрақұрылым түрі, басқару органдарын ұйымдастыру және олардың жұмыс істеуі);

– саяси (аймақ өміріндегі саяси факторлардың рөлі, егемендік үрдістері, өңіраралық және мемлекетаралық байланыстар және т. б.);

– ұлттық рухы, ұлттық сана – сезімі, ұлттық өнері, ұлттық ою өрнегі;

– мемлекеттің цифрлық мемлекетке көшу бағдарламасы;

– Қазақстан халықтарының ортақ мейрамдары (наурыз мейрамы, діни мерекелер, отан қорғаушылар күні, Қазақстан халықтарының бірлік күні, жеңіс күні, Астана күні, Конституция күні, құрбан айт мейрамы, ҚР-ның тұңғыш президент күні, тәуелсіз күні);

– заманауи білім беру нарығына кадрларды дайындау.

– елімізде тату – тәтті бірге өмір сүріп жатқан барлық халықтардың ұлттық мәдениеті, ырымдары, салт – дәстүрлері, тарихы, тіліне құрметпен қарау;

– жер бетіндегі бейбітшілікті, тыныштық пен зорлық-зомбылықты сақтауға ықпал ететін негізгі жалпыадамзаттық құндылықтарды (өмір, еркіндік, бейбітшілік, ар-ождан, сенім, махаббат, бақыт, денсаулық) ұстану.

Білім берудің жеке тұлғаға бағытталуы үшін адамның нақты-сезімтал тәжірибесін ұйымдастыру, оның рухани өмірін нақты проблемалармен толықтыру, оны өзінің жеке тұрмысын қайта құруға тарту қажет. Сондықтан Қазақстан Республикасының информатика курсының алгоритмдер және программалауды оқыту процесін құру кезінде мекендеу ортасының ерекшеліктерін, өмір салтын, ұлттық мәдениетті және т. б. ескеретін тәсілдер қажет [13].

Кез келген дәстүрлі пәнді ұлттық ерекшелендіру «нақты және абстрактілі бірлік», «оқытудың өмірмен байланысы», «ғылым, мәдениет, қызмет тәжірибесі жетістіктерін меңгерудегі жүйелілік және бірізділік», «оқытудың қолжетімділігі» деген оқытудың негізгі принциптерін ескеріле отырып дидактикалық үдерісті ұйымдастыруға мүмкіндік береді. Ұлттық ерекшеліктерді ескеру дидактикалық ережеге сәйкес «белгіліден белгісіздікке», «жақыннан алысқа» қарай оқытуды жүзеге асыруға мүмкіндік береді. Оқу-тәрбие үдерісінде ұлттық ерекшелікті ескеру бір жағынан нәтиже ретінде, екінші жағынан мақсатқа жету құралы ретінде әрекет етеді. Ұлттық ерекшелік мектептің өмірмен байланысы, теорияның практикамен байланысы арқылы мазмұнын нақтылайды, сондай-ақ оқытудың мазмұндық жақтарын іске асыру арқылы оқушылардың қызметін ұйымдастыру кезінде педагогикалық жүйенің барлық компоненттерін саралауға және дараландыруға бағыттайды [14].

Қорытынды. Соңғы кездері біз қоғам тарапынан ұлттық салт-дәстүрлер мен әдеп – ғұрыптарды зерттеуге қызығушылықтарын

артқанын байқаймыз. Бұл қызығушылық әбден заңды құбылыс, өйткені қоғамның тарихи ұрпақтар сабақтастығына, ұлттық мәдениеттің сақталуына, таралуына және дамуына, халықтың мәдени және тарихи мұрасына ұқыпты қарауды тәрбиелеуге байланысты екенін байқағанымызда болып отыр [15].

Мектеп пәндерін, соның ішінде, информатика пәнін дәстүрлі түрде оқыту әдісі оқушының тұлғалық қасиетін толығымен ашып көрсете алмайды. Мектеп информатикасының мазмұнында (теориялық және есептер жүйесі) Қазақстан Республикасында тұратын ұлттарының тілі, салт-дәстүрі, әдет-ғұрыптарының ерекшеліктері

ескерілмейді. Бүгінгі күнде информатиканы оқытудың теориясы мен әдістемесіндегі этникалық аспект және оны оқу үрдісінде ескеру мәселесі ғылыми еңбектерде зерттелген. Елімізде информатика пәні бойынша ұлттық ерекшеліктерді ескеретін мектеп бағдарламалары жоқтың қасы деп айтуымызға болады.

Негізгі мектептегі информатиканың «алгоритмдер және программалау» бөлімшесін оқыту үдерісін құруда өмір сүру салтының, ұлттық мәдениеттің, мекендеу ортасының және т.б. ерекшеліктерін ескерсек оқушылардың оқуға деген қызығушылығы артады деген сенімдеміз.

Пайдаланылған әдеби қайнар көздер тізімі

[1] Қазақстан Республикасында білім беруді дамытудың 2011-2020 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасын [Электронный ресурс] URL: <http://adilet.zan.kz> (қаралған күні 18.01.2020).

[2] Қазақстан Республикасының Президенті – Елбасы Н.Ә. Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы «Қазақстан-2050» Стратегиясы қалыптасқан мемлекеттің жаңа саяси бағыты [Электронный ресурс] URL: <https://www.akorda.kz> (қаралған күні 17.01.2020).

[3] Төртінші өнеркәсіптік революция жағдайындағы дамудың жаңа мүмкіндіктері: Қазақстан Республикасының Президенті Н. Назарбаевтың Қазақстан халқына Жолдауы. 2018 жылғы 10 қаңтар.

[4] Дьячковская М.Д. Этнометодическая система обучения математике учащихся школ малочисленных народов севера (на примере Республики Саха (Якутия): Дисс... канд.пед.наук – Чебоксары, 2017. – 274 с.

[5] Яковлева, С.Д. Методические особенности реализации регионального компонента курса биологии в школах Якутии (раздел «Животные») [Текст]: Дисс... канд. пед. наук: 13.00.03. – М., 2004. – 167 с.

[6] Монгуш А.С. Использование прикладных задач с национально-региональным содержанием как фактор повышения качества математических знаний учащихся 5-9 классов (на примере Республики Тыва): Дисс. канд.пед.наук – Новосибирск, 2002. – 145 с.

[7] Сат С.К. Региональные особенности методической системы формирования основных понятий базового курса информатики в национальных школах Республики Тыва: Дисс... канд.пед.наук – Омск, 2006. – 129 с.

[8] Аль Баттауи Газван Азиз Мухсен Национальные особенности становления и развития системы физического воспитания в Ираке: Автореф. дис... канд.пед.наук. – Тамбов., 2015. – 24 с.

[9] Бадмаева, З.С. Национально-психологические особенности калмыков: Автореф. дис.... канд. психол. наук. – М., 1997. – 23с.

[10] Григорьева О.Л. Национально-региональные особенности развития системы специального образования Забайкалья; аксиологический подход [Текст]: Автореф. дис... канд. пед. наук. – Б., 2004. – 24 с.

[11] Утеева К.А. Методические условия учета национальных особенностей в обучении математике в начальной казахской школе: Дисс.канд.пед.наук – Алматы, 1994. – 176 с.

[12] Ошанова Н.Т., Ануарбекова Г.Ж. Ұлттық ерекшеліктер негізінде алгоритмдеу мен программалауды оқытудың жолдары //Интеллектуалдық ақпараттық және коммуникациялық технологиялар – «Қазақстан – 2050» стратегиясы аясында үшінші индустриалды революцияны жүзеге асырудың құралы: V Халықаралық ғылыми –практикалық конференция еңбектері. – Астана, 2018. – Б.163-166.

[13] Ошанова Н.Т., Ануарбекова Г.Ж. Негізгі мектепте алгоритмдер мен программалауды оқытуда ұлттық ерекшеліктер негізіндегі есептердің алатын орны //Математикалық модельдеу мен ақпараттық технологиялар білімде және ғылымда»: Абай атындағы Қазақ ұлттық педагогикалық университетінің 90 жылдығына арналған VIII Халықаралық ғылыми-әдістемелік конференция материалдары. – Алматы, 2018. – Б.290-294.

[14] Ануарбекова Г.Ж. Ұлттық құндылықтарды цифрландыру заманауи Қазақстанның басты бағыты ретінде //Вестник-Хабаршы, Физика-математика сериясы Абай атындағы ҚазҰПУ. – 2018. – №2 (62). – Б 182-185.

[15] Oshanova N., Anuarbekova G., Shekerbekova S., Arynova G. Algorithmization and programming teaching methodology in the course of computer science of secondary school //Australian Educational Computing – 2019. – V.34. – Iss.1.

References

[1] Kazakstan Respublikasynda bilim berudi damytudyn 2011-2020 zhyldarga arналған мемлекеттік бағдарламасын [Elektronnyj resurs] URL: <http://adilet.zan.kz> (karalğan kuni 18.01.2020).

[2] Қазақтан Respublikasynyn Prezidenti – Elbasy N.A. Nazarbaevtyн Қазақстан halkyna Zholdauy «Kazakstan – 2050» Strategiysy kalypaskan мемлекеттин zhana sayasi bagyty [Elektronnyj resurs] URL: <https://www.akorda.kz> (karalğan kuni 17.01.2020).

[3] Tortinshi onerkasiptik revolyuciya zhagdaiyndagy damudyn zhana mumkindikteri: Kazakstan Respublikasynyn Prezidenti N. Nazarbaevtyн Kazakstan halkyna Zholdauy. 2018 zhylygy 10 kantar.

[4] D'yachkovskaya M.D. Etnometodicheskaya sistema obucheniya matematike uchashchihsya shkoll malochislennyh narodov severa (na primere Respubliki Saha (YAkutiya): Diss... kand.ped.nauk – CHEboksary, 2017. – 274 c.

[5] Yakovleva, S.D. Metodicheskie osobennosti realizacii regional'nogo komponenta kursa biologii v shkolah YAkutii (razdel «ZHivotnye») [Tekst]: Diss... kand. ped. nauk: 13.00.03. – M., 2004. – 167 s.

[6] Mongush A.S. Ispol'zovanie prikladnyh zadach s nacional'no-regional'nyм sodержaniem kak faktor povysheniya kachestva matematicheskikh znaniy uchashchihsya 5-9 klassov (na primere Respubliki Tyva): Diss. kand.ped.nauk – Novosibirsk, 2002. – 145 c.

[7] Sat S.K. Regional'nye osobennosti metodicheskoy sistemy formirovaniya osnovnyh ponyatij bazovogo kursa informatiki v nacional'nyh shkolah Respubliki Tyva: Diss... kand.ped.nauk – Omsk, 2006. – 129 c.

[8] Al' Battauj Gazvan Aziz Muhsen Nacional'nye osobennosti stanovleniya i razvitiya sistemy fizicheskogo vospitaniya v Irake: Avtoref. dis... kand.ped.nauk. – Tambov., 2015. – 24 s.

[9] Badmaeva, Z.S. Nacionpl'no-psihologicheskie osobennosti kalmykov: Avtoref. dis.... kand. psihol. nauk. – M., 1997. – 23s.

[10] Grigoreva O.L. Nacional'no-regional'nye osobennosti razvitiya sisitemy special'nogo obrazovaniya Zabajkal'ya; aksiologicheskij podhod [Tekst]: Avtoref. dis... kand. ped. nauk. – B., 2004. – 24 s.

[11] Uteeva K.A. Metodicheskie usloviya ucheta nacional'nyh osobennostej v obuchenii matematike v nachal'noj kazahskoj shkole: Diss.kand.ped.nauk – Almaty, 1994. – 176 c.

[12] Oshanova N.T., Anuarbekova G.Zh. Ul'ttyk erekshelikter negizinde algoritmdeu men programmalaudy okutudyn zholdary //Интеллектуалдык ақпараттық және коммуникациялық технологиялар – «Kazakstan – 2050» strategiysy ayasynda ushinshi industrialdy revolyuciyanı zhuzege asyrudyn kuraly: V Halykaralyk gylymi-praktikalыk konferenciya enbekteri. – Astana, 2018. – B.163-166.

[13] Oshanova N.T., Anuarbekova G.Zh. Negizgi mektepte algoritmder men programmalaudy okytuda ul'ttyk erekshelikter negizindegi esepтерdin alatyn орны //Математикалық модел'деу мен ақпараттық технологиялар bilimде және gylымда»: Abai atyndagy Kazak ul'ttyk pedagogikalыk universitetinin 90 zhyldygyna arналған VIII Halykaralyk gylymi-adistemelik konferenciya materialdary. – Almaty, 2018. – B.290-294.

[14] Anuarbekova G.Zh. Ul'ttyk kundylyktardy cifrlandyru zamanaui Kazakstannyn basty bagyty retinde //Vestnik-Habarshy, Fizika-matematika seriyasy Abai atyndagy KazUPU. – 2018. – №2 (62). – B 182-185.

[15] Oshanova N., Anuarbekova G., Shekerbekova S., Arynova G. Algorithmization and programming teaching methodology in the course of computer science of secondary school //Australian Educational Computing – 2019. – V.34. – Iss.1.

Понятие и значение национальной особенности

Г.Ж. Ануарбекова¹, Ы.Бидайбеков¹, Н.Т.Ошанова¹

¹*Казахский национальный педагогический университет имени Абая
(Алматы, Казахстан)*

Аннотация

В данной статье научно обосновано значение понятия национальные особенности, уточнялись определения «национальные особенности». Были проанализированы определения понятия национальные особенности в трудах зарубежных и отечественных исследователей, приведены выводы. Раскрывается роль национальных особенностей обучения в разделе «алгоритмизация и программирование» в курсе информатики. Была рассмотрена характеристика национальной особенностей. Учет национальной особенности в учебно-воспитательном процессе с одной стороны выступает как результат, с другой – как инструмент достижения цели. Национальная особенность заключается в том, что школа имеет связь с жизнью, конкретизирует содержание теории через связь с практикой. А также при организации деятельности учащихся посредством реализации содержательных аспектов обучения на дифференциацию и индивидуализацию всех компонентов педагогической системы. Вопрос учета национальных потребностей и особенностей народов отражается как важный аспект совершенствования системы образования в школах.

Ключевые слова: национальность, особенность, национальная особенность, информатика, алгоритм, учебный процесс

Concept and meaning of national identity

G. Zh. Anuarbekova¹, E. Y. Bidaybekov¹, N. T. Oshanova¹

¹*Abai University (Almaty, Kazakhstan)*

Abstract

In this article, the meaning of the concept of national characteristics is scientifically justified and the definition of the meaning of the concept of national characteristics is clarified. The concepts of national peculiarities in the works of foreign and domestic researchers were analyzed, and conclusions were given. The role of national features of training in the section «algorithmization and programming» in the course of computer science is revealed. The characteristic of national characteristics was considered. Taking into account national characteristics in the educational process on the one hand acts as a result, on the other-as a tool to achieve the goal. The national peculiarity is that the school has a connection with life, concretizes the content of the theory through the connection with practice. And also at the organization of activity of pupils by means of realization of substantial aspects of training on differentiation and individualization of all components of pedagogical system. The issue of taking into account the national needs and characteristics of peoples is reflected as an important aspect of improving the education system in schools.

Keywords: nationality, a feature, national feature, computer science, algorithm, educational process

Редакцияға 10.07.2020 қабылданды.